

SETMANARI CASTELLARENC

ANY V :: NUM. 251
Castellar del Vallès - 17 desembre 1937

Redacció, Administració i Imprenta:
Puig d'la Creu, 3

Número solt: 20 cèntims
Subscripció: 60 » al mes.

Quines coses té la guerra...

Quines coses té la guerra! Fa sentir en el fons del cor les més vives i punyents emocions, fins a lograr sotraguejar les fibres més tènues de l'ànima. Infants lluny de llurs mares; amor volant per l'espai; ànsies que com un ventitjol fi, constantment ens reviu i ens retornen recordances.

Quines coses té la guerra! Ahir un acomiadament que en creuar-se els ulls prou clar deien tot allò que no és prou feble la veu per a dir-ho a l'au d'orella; ulls envidriats, esbatanats, penetrants i encoratjadors, més no sabem perquè, però, envoltats d'unes negatives que traxen la il·lusió, transportadors d'unes recances evocadores d'incògnites fatals. Tebior d'estreta de mà que perdurará per sempre més

Quines coses té la guerra! Perdre fins l'inconegut; sentir la sentor de mel a flor de llavi i en provar el tast, trobar-hi l'amargor de fel.

Avui, un fruit assonat amb el suc de l'amor a la terra pàtria, un fruit dolç madurat amb la tebior de les il·lusions i amb l'esperança d'un demà. Penjaroll segur per a la nova promoció, la guerra ens l'ha arrabassat. Quines coses té la guerra!

N'Isidre Giralt, jore d'ànima i de cos; d'intel·ligència sòbria i saturada de claredats, ha mort! Sí, ha mort de la malaltia més inhumana. Quin horror, quina contradicció cloure per sempre més els porticons observadors de les més grans bel·leses a conseqüència d'un tros de plom. Mateix plom, el teu sol color és una expressió cadavèrica.

El joc bèl·lic ha pogut més que la seva cent mil vegades més noble tàctica. No és just morir amb plom aquell que té un cor.

La seva musa es féu sentir de les columnes del nostre setmanari i avui amb la seva partença sentim un greu dolor.

No el reclamarem venjança, no, justícia.

Que la flonjor de la terra signi dolça mortalla pel teu cos, com el teu fruit és menja pel nostre esperit.

TEMES D'AGRICULTURA

Plantes filamentosas o tèxtils

A més de les plantes alimentoses, no són menys interessants per l'agricultor les que subministren primeres matèries a les arts, substàncies colorants o bé altres elements que el comerç s'encarrega de proporcionar a la indústria. Frequentment, el cultiu de les plantes industrials és el que proporciona i rendeix majors beneficis.

A Espanya, aquests cultius gairebé són més apropiats que a Catalunya.

Els pagesos espanyols (malgrat que aquests cultius no són extensos) el dia que aquests puguin perfeccionar els seus productes i els presentin al mercat tan nets i ben acondicionats com els estrangers, llavors tindrem un pas més envers el comerç.

Aquestes plantes no poden practicar-se sense saber primerament les condicions i tractaments que s'han d'aplicar per al seu cultiu.

El lli és anual, vol temperament fresc i una mica humit, vol el terreny molt fons i substàncies necessàries. En país càlid i sec, passa difícilment sense regar-se. Els treballs ben profunds, a fi de què desgrani i s'estufi.

Si el terreny és adobat i l'adobació és fonda, puja menys aquesta planta i si és el contrari, puja o creix més. Aquests adobs han d'ésser càlids i a l'ensens de ràpida descomposició. En rompre la terra amb màquina agrícola, rompre de devessa a aquesta planta l'hi convé molt, igual que les de prat, especialment l'alfals i altres plantes d'arrel fonda.

Per a aïrtar l'orobanque o herba tora, no hi ha més que arrancar les mates destretes i les veïnes.

El lli invernal o rayal, que és el que

surt de bri més fort i de major i més abundant gra, es sembla a la tardor; el d'estiu, que treu bri més fi, del febrer fins a l'abril.

La llavor que sigui ben escollida i renovar-la amb freqüència.

La comú produeix tronc, que estranyes vegades arriba a vuitanta-tres centímetres; i la de Window, dona una filanca finíssima.

Al mateix temps que el lli enfonsa l'arrel, deixa el terreny ben preparat pel blat i altres cereals.

La llavor es sembla a puny; espessa si es vol finura de bri i clara si es vol tronc robust i grofollet i gra més ple. Sobre la sembra s'hi ha de passar el rasclor.

Quan les plantes estan en flor, els hi convé regadiu perquè donin bri, més no per gra.

Al caure la fulla i ennegrir la llavor, ha arribat la maduració; però no es té d'esperar més que a veure pintar alguns grans, si es vol assolir major finura de bri.

AGUSTÍ RIFER VILA

(acabarà)

Màximes

Resa l'aforisme: «El qui calla atorga», però, tots sabem que a voltes el mutisme, lluny de significar un assentiment, és una prova de capacitat de l'home assenyat molt superior a la de l'adversari.

La virtut per càlcul, és la virtut del vici.

L'il·lustrat es pregunta a si mateix la causa de les seves faltes; el tonto ho pregunta als demés.

El qui jamai ha estimat, no pot ésser bo.

El qui massa es diverteix, s'avorreix.

XARBOTS DE VIDA

LA JOVENTUT

Una força, un neguit irresistible, domina l'home en l'edat primera. La sang circula amb violència dintre les venes, en plètora de vida. El cervell, incipientment desenrotllat, té un vague concepte de les coses. L'esperit està indecís per apropiarse tota idea definitiva, i pugna entre l'etern problema del bé i del mal. Els sentiments purs i diàfans com un jorn serè estan prestos a defensar ideals generosos.

Tota la joventut és inquieta. L'impuls vers un millor benestar sols pot esperar-se d'ella: mai dels gastats per vicis, ni per les abjeccions. L'entusiasme i les energies posades al servei d'una causa bona, dignifiquen l'home. La covardia i la traïció són expressió dels envilitos. Cal ésser pur per vèncer.

I sols és joventut, la sana, la il·luminada, la que té ideal i sap sostenir-lo per damunt de ses conveniències i contrarietats; mai, ho serà els prematurament domptats per la moral de les mediocritats. El que en ells sembla primavera, és tebior tardor i tota il·lusió forçosament té de naixer morta en flor en esclatar en l'ambient fètid que respiren.

Sols hi ha joventut en els que treballen amb entusiasme i bona voluntat per assolir la perfecció. Per això en els caràcters noble i de criteri recte, aquesta pot persistir per damunt l'agombolament dels anys: és una joventut eterna que per endavant es tenen guanyada.

J. F.

SILUETES DE CAMPANYA

RECORDS...

per LL. CANET I FOIX

XIV

Un dia, en el curs d'aquesta col·lecció de *siluetes* que es perfilen difuminadament unes hores i amb més precisió unes altres la vida, l'activitat, les il·lusions, els neguits dels soldats, dels soldats del poble que viuen... que vivim enllà, més enllà de les muntanyes que ens veieren créixer... un dia, en una d'aquestes *siluetes* hi havia una poesia que llur capçal deia: CATALUNYA... I al peu una signatura que resava: Isidre Giralt.

Han passat dies... han passat setmanes, mesos tal volta... I aquell vers que es publicà, és escrit per sempre. Aquell cant a la pàtria, serà un cant més bo... més dolent... més humil... més enlairat... però mai morirà mentre hi hagi un que conservi una FARGA... Perquè en ella hi restarà gravada aquella evocació al poble, aquell cant, aquell crit de llibertat!...

Isidre Giralt, en canvi... l'autor... l'amic... el camarada... el company en persona... ja no existeix!... ja no el tenim... ja no el tindrem més!! Ha mort.

Si, ha mort al costat nostre, entre nosaltres, els castellarencs i d'altres també... Una bala traïdora ha estat més for-

ta que la seva joventut... que la seva vida, que les seves il·lusions, que la seva fe, que el seu amor als seus i al seu poble: Catalunya!

La nit era negra i esquixada de foc també. I mentre anàvem endavant, una bala ens el prenía per sempre... per sempre!...

Quan va caure, però, encara va tenir forces per invocar a la Llibertat i a la Mare!... I en aquell moment de màxima confusió i deslliurança, jo crec que encara hi va posar tota l'ànima en aquella darrera expressió...

Després, ja no l'hem vist més, ni a ell, ni a altres companys tan dignes!...

Ara, els soldats han plorat en silenci de la intimitat... del replegament espiritual!... I a cada cor, hi ha quedat una gota de fel, d'amarguesa que et puja a la gola sovint... I en el silenci, ens hem comprès tots... ens hem compenetrat!...

Pau als morts ara. Però, us recordarem sempre!

...I un dia esdevindrà el final de la guerra. S'haurà acabat ja la guerra!...

I els clarins de la glòria ressonaran pels aires esbatanant horitzons!... I els soldats, al redoblar d'uns timbals que emocionaran a les multituds, desfilaran pels carrers dels pobles escrivint encara la pàgina més emotiva de la campanya!...

I el malson dels pobles damnats per la tragèdia, es deixondirà com la boirina tocada per l'alba... I damunt de les runes desolades, amb noves il·lusions i amb fe de joventut, hi edificarem una societat lliure, alegre i feliç!...

I un altre dia, més tard, els homes aixecaran un monument formidable a aquells que no varen retornar. I amb lletres d'or, hi quedarà escrit: «Als màrtirs de la independència i la llibertat del poble!»

Front de Terol. Martín del Río, primers de desembre 1937.

Honor als mutilats de guerra

No és cosa molt agradable per mi, el fer un article prenent com a pretext l'argumentació basada en el comentari d'un altre. Prefereixo deixar-ho pels que sobrats de facilitats poden fer gala de més recursos. Va ésser un article que amb el títol de «Nuestros mutilados», signat per Feder i inserit en «Orientación Social», qui va lograr momentàniament el canvi i sigui ara l'objecte d'aquestes ratlles.

L'article està fonamentat d'una sensibilitat humanitària digna d'admiració, qual motiu fa que tots els elogis siguin pocs, a part de que unint-me al criteri del respectable autor, deuria avergonyir-nos que hi hagi qui es presti a ésser objectiu per uns temes d'aquesta naturalesa.

La lluita a que els nostres herois combatents planten cara fa que dels nostres enemics ens vingui la criminal metralla que omplena d'esqueixos distintes parts del cos, deixant-los inclús, si sortosament escapen de la mort, la major part de les vegades en homes físicament inútils. Aquesta visió dolorosa, deu ésser contrarestrada amb una ternura i amor fraternal envers els que vessaren la seva sang lluitant pel bé de tots.

A part de que els estaments oficials atenguin les seves necessitats, la gratitud del poble deu ésser sempre generosa en recompensa a les gestes d'aquells que han perdut un membre de la seva persona, qual motiu fa que els privi de seguir lluitant.

Admetre la més petita insensibilitat envers ells, seria fer-nos còmplices dels causants de la tragèdia.

L'esperit honrós de què està animat l'article abans esmentat, es veu defraudat per una indiferència sospitosa que deuria avergonyir-nos. Negar un lloc de qualsevol dels mitjans de transports, sigui automòbil o tranvia, per més que les circumstàncies actuals obliguin a que vagin continuament atestats, fent que els mutilats o ferits es vegin obligats a seguir el decurs del viatge sostenint-se drets i recolzats dels pocs membres sans que els queden, és fer gala d'una ingratitut imperdonable.

Si poc més o menys per allà l'any 1925 els vehicles de transport de París; tenien uns seients reservats peis mutilats, que en últim cas no deixa d'ésser una atenció per part del Govern, però, que diu molt poc en favor del grau sociable del poble, aquí no hem de permetre que això arribi, sinó que l'arribada d'un mutilat deuria sobrar perquè espontaneament tots els seients trobés disponibles.

I aquesta lamentable falta de sensibilitat—diu l'autor—és fa més gran encara al veure que l'espontani gest generós que en algunes ocasions es produeix, prové quasi sempre del sexe femení. Són elles les que en aquests cassos cedeixen el seu lloc, rendint un tribut al sacrifici heroic.

Recordo que en aquells atribulats, dies del mes d'agost de l'any 1916 i trobant-me prop d'on xiulaven les bales, omplint de ratlles quadrilles, anotava: Un grup de milicianes adornades d'un doble valor guerrer oferia un realçament de la dona espanyola; de la dona revolucionària; d'aquesta dona que no ha dubtat en oferir el seu amor, tota la seva formosa vida en pro d'una societat més noble, d'una justícia més clara i per obtenir una llibertat sense minvança, lluitant al costat dels seus germans en les barricades i en els camps de lluita.

Oh valerosa dona!; pensant-ho humitegen els ulls. Vestida amb el popular «mono» i tocada del significatiu gorro, encara que guerrera, tens un doble valor humanitari perquè lluites en favor del caigut. Amb la carrabina a l'espatlla i la pistola penjada en el teu cenyit i esbelt cos, ets el valuat i l'esperança d'un pervindre més rialler.

Aquesta impressió rebia, mentre contemplava baix l'afectuositat de les seves mirades que reflexaven barrejats entre el somriure, els horrors dels camps de lluita on en mig de les urpes del feixisme morien els nostres germans.

Sortosament aquesta comprensió humanitària, segons el criteri fonamentat de l'autor al qual estic adherit, segueix latent encara en els cors femenins.

Qui no s'ha fixat en l'acomiadament de la promesa, del pare, dels germans i de la mare... aquella besada afectuosa que fa revivre totes les esperances... i aquell combatent marxa cregut en el destí benefactor...; doncs bé: si aquest destí no ha estat prou potent per satisfer aquells desitjos, que aquí entre nosaltres senti el bes de germanor i que de les nostres mirades, de les nostres paraules i dels nostres actes, no s'en desprengui més que comprensió generosa, fraternitat i agraïment.

QUIRZE MORERA

Galeria Literària

Tant en la nostra llengua com en la nostra literatura, hem vist que hi predomina també un caràcter. El nostre caràcter, el nostre esperit essencialment català, amic del fet i de la realitat i d'una energia indomable que els més grans contratemps no poden abatre.

Ho distingim no per la pompa, l'abundància i l'orgull, sinó per la justesa, la netedat i la mesura, la bona fe i la sinceritat.

Parlant de la llengua, ara ens ve com l'anell al dit, en expressar de com es mereix el nom d'idioma, contradint els que la vénen exposant com dialecte; així ho diuen els nostres adversaris sens dubte per enveja, demostrant amb això la seva ignorància, puix si volen significar que és dialecte del llatí, en igual cas es troben la llengua castellana, la italiana i altres; del contrari, no saben de quina llengua pugui ésser dialecte, car ja poden saber sobradament com el català fou perfecte i tingué una rica literatura abans que el castellà i que l'italià.

Saben també que fou la primera del migdia d'Europa que pogué presentar una rica literatura.

Si els nostres advers diuen que és tosca i pobra, és que parlen sense saber que el mateix Dant, digué: que la LLENGUA CATALANA és la més dolça i harmoniosa de tot Europa.

Deixant estar tot el que ara podríem dir-ne, deixant estar totes les contrarietats que ens hi són fetes i tots els grans elogis que nosaltres podríem descriure, llegim els fragments d'una poesia, d'un català entusiasta, que sense cap mena de dubte fou dels qui més treballà en la gran empresa de la restauració del nostre idioma.

LA LLENGUA CATALANA

Heralts dels Comtes-Reys, amb mà fornida,
desde la tomba hont nostre còs descansa
alsau les masses en senyal de festa,
l'escut hont brillen les bermelles barres.
Cridau ab veu de tro: «Pas que ja torna!»
y puix ve la que un dia us alentava,
reviviu un instant pera servir-la,
qu'es morta viva, puix respira y parla.
No mor, nó, l'arbre perquè'l vent l'assota
y ses fulles ja seques lluny escampa:
del lloch mateix ahont estes s'arrancaren
altres ne brotaràn si viu la saba.
Alsau les masses, doncs, ab ma briosa,
heralts dels Comptes-Reys, alsau les masses;
la llantia que semblava moribunda
desde aquest dia mes claror escampa.
Los funerals del mort s'han tornat festa,
qu'el mort no es mort, puix que respira y parla;
sols pot morir mon cor trencant ma tomba,
de mi y d'ella fent cendres y ventant-les.
Cridau, si doncs, heralts: «Pas, que ja torna!»
Cantau, nous trobadors al sò de l'arpa.
No es morta, nó, la que tants cors alenta;
may morirà la Llengua Catalana.

ANTON DE BOFARULL I BROCA

(còpia tal com l'escrigué el seu autor)

Una de les més albiradores figures del nostre renaixement literari, fou Antoni de Bofarull. Nasqué a Reus el 4 de novembre de 1821.

Escrigué en prosa i en vers i fou historiador i novel·lista; amb gran esforç contribuï en la renovació dels Jocs Florals. Li devem no solament els èxits literaris, sinó també polític en les reivindicacions de Catalunya.

Com a notable fita de nostra història literària té la seva obra *Los Trobadors nous*, publicació anterior als Jocs Florals.

Es preocupà dels estudis gramaticals amb viu interès

En festes floralesques fou mantenedor en 1859, 1883, 1876, 1884 i President en 1865.

Morí el 12 de febrer de 1892.

NOTICIARI

DISTRIBUCIO DE COMESTIBLES

Prosseguint la penosa i difícil tasca d'abastir la població en els moments actuals, la Conselleria de Proveïments local, ha donat una prova més de llur activitat fent que pogués repartir-se entre el veïnat una quantitat de cigrons i seguirà repartint-se sucre i bacallà, el qual des de feia molts mesos no havia estat possible adquirir-ne.

Mútuament ens felicitem que les constants gestions de la Conselleria de Proveïments, s'hagin vist premiades amb l'èxit obtingut.

FESTIVAL I TOMBOLA EN ORGANITZACIO

Per part d'alguns ciutadans residents a l'Agregat Recó del Ripoll, s'està organitzant un festival i una tombola amb el fi de recaptar cabals per l'adquisició de joguines i demés pels infants de les famílies refugiades a la nostra localitat, per ésser repartides durant la Setmana de l'Infant.

Per l'activitat ben comprovada en altres ocasions per algun dels organitzadors, és de preveure que assolirà l'èxit que tan lloable iniciativa es mereix.

EL TEMPS

Sembla talment que ens trobem en ple hivern i encara no l'hem començat, doncs els dies grisos i els vents gelats en direcció variable, es succeeixen des de fa ja dues setmanes, fent que les terres se'n ressentin de debò per la sequedat que comencen a sofrir. Actualment convindrien per no dir foren necessàries unes pluges que fessin una bona saor.

LA RECAPTACIO PRO ROBES D'ABRIC PEL FRONT

Ens assabentem del resultat de la recaptació pro robes d'abric pel front organitzada pel Sindicat Fabril, Tèxtil i Annexes U. G. T., el qual ha donat la quantitat de 187 pessetes.

Moltes mercès a tots els que varen contribuir-hi, així com també la nostra felicitació als infatigables organitzadors.

LES LLICENCIES D'APARELLS RADIORECEPTORS

El dilluns proper com de costum i a la Secretaria del Consell Municipal durant les hores d'Oficina, es cobrarà el quart trimestre de l'impost sobre tinença i ús d'aparells radioreceptors.

PLA DE CASAMENT

En el tauler d'edictes corresponent al Jutjat Popular, s'hi troba fixat el pla de casament entre Gabriel Santandreu Mayoral, veí de Barcelona, amb Teresa Canals Cusidó, veïna d'ací.

DEFUNCIONS

Dia 12.—Engràcia Pérez González, de 17 anys, soltera.

Dia 14.—Josep Pujol Solà, de 72 anys, casat.

El nostre més sentit condol als familiars dels traspassats.

MOVIMENT DE POBLACIO

Durant el passat mes de novembre, s'ha registrat el següent moviment de població:

Naixements: Fèlix Munt Alsina, Do-

mèneo Castellet Mas, Jordi Canadell Sallés, Durruti Puigdellosas Daví i Maria Llibertat Vallhourat Blázquez; total, 5.

Casaments: Julià Ventura Gibert-Umbert amb Isabel Torras Riera; total, 1.

Defuncions: Maria Datsira Pujol, Mònica Clariana Forrellat, Joan Ventura Casanovas, Dolors Artigas Marlet i Durruti Puigdellosas Daví; total, 5.

TORN DEL RAM D'ALIMENTACIO

Prosseguint el torn establert pel ram d'alimentació, el pròxim diumenge, li pertany restar obert de 8 a 1 del matí, el següent establiment:

Joan Alsina - Carrer Mina

FARMACIA de torn per a diumenge, Major, 16

JA ETS SUBSCRIPTOR
DE «LA FARGA»?